

PRAWO KARNE SKARBOWE

Zagadnienia materialnoprawne,
procesowe i wykonawcze

Janusz Sawicki, Grzegorz Skowronek

SERIA AKADEMICKA

Wolters Kluwer

PRAWO KARNE SKARBOWE

Zagadnienia materialnoprawne,
procesowe i wykonawcze

Janusz Sawicki, Grzegorz Skowronek

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 września 2017 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Leszek Wilk

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne

Michał Dymiński

Łamanie

Andytex

Poszczególne rozdziały napisali:

Janusz Sawicki: I–IX, XI

Grzegorz Skowronek: X, XII–XIX

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-660-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
---------------------	----

Wstęp	19
-------------	----

Część pierwsza Materialne prawo karne skarbowe

Dział I Część ogólna

Rozdział I

Pojęcie i rys historyczny prawa karnego skarbowego	23
1. Pojęcie i podział prawa karnego skarbowego	23
2. Funkcje prawa karnego skarbowego	24
3. Ewolucja polskiego prawa karnego skarbowego	25
4. Źródła prawa karnego skarbowego	28
5. Wykładnia przepisów prawnych	31
6. Analogia	32
Pytania kontrolne	32

Rozdział II

Zasady obowiązywania Kodeksu karnego skarbowego	34
1. Obowiązywanie ustawy w czasie	34
1.1. Pojęcie czasu popełnienia czynu zabronionego	34
1.2. Początek i koniec obowiązywania ustawy	35
1.3. Kolidzja ustaw w czasie	36
2. Obowiązywanie ustawy co do miejsca i osób	38
2.1. Zasada terytorialności	38
2.2. Pojęcie miejsca popełnienia czynu zabronionego	39
2.3. Immunitety	41
Pytania kontrolne	42

Rozdział III**Zasady odpowiedzialności za przestępstwa skarbowe**

i wykroczenia skarbowe	43
1. Pojęcie przestępstwa skarbowego i wykroczenia skarbowego	43
2. Ustawowe znamiona przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych ..	44
2.1. Pojęcie i rodzaje ustawowych znamion	44
2.2. Ustawowe znamiona przedmiotu ochrony	45
2.3. Ustawowe znamiona strony przedmiotowej	45
2.4. Ustawowe znamiona podmiotu	47
2.5. Ustawowe znamiona strony podmiotowej	48
3. Bezprawność czynu a kontratyty	48
3.1. Pojęcie bezprawności	48
3.2. Kontratyty	48
4. Społeczna szkodliwość i klauzula znikomości	49
5. Kryteria rozgraniczenia wykroczeń i przestępstw skarbowych	50
5.1. Przyczyny kontrapencjonalizacji w prawie karnym skarbowym	50
5.2. Ustawowy próg	51
5.3. Wypadek mniejszej wagi	54
5.4. Formalizm naruszenia	56
6. Zasada odpowiedzialności podmiotowej	57
6.1. Zasada winy	57
6.2. Umysłność	58
6.3. Nieumysłność	58
7. Okoliczności wyłączające winę	60
7.1. Rodzaje okoliczności wyłączających winę	60
7.2. Błąd	60
7.3. Niepoczytalność	63
8. Wiek jako warunek odpowiedzialności	65
8.1. Podstawowa granica wieku odpowiedzialności w Kodeksie karnym skarbowym	65
8.2. Odpowiedzialność nieletnich za przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	67
9. Formy zjawiskowe w prawie karnym skarbowym	69
9.1. Rodzaje sprawstwa	69
9.1.1. Sprawstwo pojedyncze	70
9.1.2. Współsprawstwo	70
9.1.3. Sprawstwo kierownicze	71
9.1.4. Sprawstwo polecające	71
9.1.5. Zastępstwo prawne	71
9.1.6. Niedopełnienie nadzoru	72
9.2. Rodzaje pochodnych form sprawstwa	72
9.2.1. Podżeganie	73
9.2.2. Pomocnictwo	73
9.2.3. Prowokacja	73

10. Formy stadialne w prawie karnym skarbowym	74
10.1. Rodzaje etapów realizacji przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych	74
10.2. Zamiar	74
10.3. Przygotowanie	74
10.4. Usiłowanie	74
10.5. Dokonanie	75
Pytania kontrolne	76
Rozdział IV	
Zbieg czynów i zbieg przepisów	77
1. Zasada jedności czynu	77
2. Konstrukcje jedności czynu	78
2.1. Rodzaje konstrukcji jedności czynu	78
2.2. Przestępstwo lub wykroczenie trwałe	78
2.3. Czyn ciągły	78
2.4. Kumulatywny zbieg przepisów ustawy	80
2.5. Idealny zbieg czynów karalnych	81
3. Konstrukcje wieloczynowe	83
3.1. Rodzaje konstrukcji wielości czynów	83
3.2. Ciąg przestępstw skarbowych	83
3.3. Realny zbieg przestępstw skarbowych	83
3.4. Realny zbieg wykroczeń skarbowych	85
3.5. Recydywa skarbowa	85
Pytania kontrolne	86
Rozdział V	
Zaniechanie ukarania sprawcy	88
1. Rodzaje i znaczenie środków zaniechania ukarania w prawie karnym skarbowym	88
2. Czynny żal	89
2.1. Czynny żal z art. 16 k.k.s.	89
2.2. Korekta deklaracji podatkowej z art. 16a k.k.s.	95
2.3. Niepodleganie karze z art. 16b k.k.s.	96
3. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	97
3.1. Istota i charakter dobrowolnego poddania się odpowiedzialności ...	97
3.2. Przesłanki ustawowe dobrowolnego poddania się odpowiedzialności	99
4. Odstąpienie od wymierzenia kary i środka karnego	101
4.1. Istota odstąpienia od wymierzenia kary	101
4.2. Przesłanki odstąpienia od wymierzenia kary lub środka karnego ..	102
4.3. Rodzaje odstąpienia od wymierzenia kary lub środka karnego	103
Pytania kontrolne	104

Rozdział VI

Kary, środki karne i środki zabezpieczające oraz zasady ich wymierzania . . .	106
1. Istota i cele kary	106
2. System środków penalnych w prawie karnym skarbowym	107
3. Kary za przestępstwa skarbowe	109
3.1. Rodzaje kar	109
3.2. Kara grzywny	109
3.3. Kara ograniczenia wolności	112
3.4. Kara pozbawienia wolności	114
3.5. Kara aresztu wojskowego	115
4. Odpowiedzialność posiłkowa	116
5. Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych	119
6. Środki karne za przestępstwa skarbowe	120
6.1. Rodzaje środków karnych	120
6.2. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	121
6.3. Przepadek przedmiotów	121
6.4. Ściągnięcie równowartości pieniężnej przypadku przedmiotów	124
6.5. Przepadek korzyści majątkowej	125
6.6. Ściągnięcie równowartości pieniężnej przypadku korzyści majątkowej	127
6.7. Zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska	127
6.8. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	129
6.9. Pozbawienie praw publicznych	129
6.10. Środki karne związane z poddaniem sprawcy próbie	130
6.10.1. Rodzaje środków probacyjnych	130
6.10.2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	130
6.10.3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	132
6.10.4. Warunkowe zwolnienie	134
7. Kary i środki karne za wykroczenia skarbowe	137
7.1. Kara grzywny	137
7.2. Środki karne za wykroczenia skarbowe	138
7.2.1. Rodzaje środków karnych za wykroczenia skarbowe	138
7.2.2. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	138
7.2.3. Przepadek przedmiotów	138
7.2.4. Ściągnięcie równowartości pieniężnej przypadku przedmiotów . . .	140
8. Środki zabezpieczające	140
8.1. Rodzaje i charakter środków zabezpieczających	140
8.2. Elektroniczna kontrola miejsca pobytu	141
8.3. Lecznicze środki zabezpieczające	143
8.3.1. Terapia	143
8.3.2. Terapia uzależnień	144

8.3.3. Pobyt w zakładzie psychiatrycznym	144
8.4. Administracyjne środki zabezpieczające	145
8.4.1. Przepadek przedmiotów	145
8.4.2. Zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania okreś- lonego stanowiska	146
9. Nadzwyczajny wymiar kary	147
9.1. Zasady wymiaru kary w szczególnych wypadkach	147
9.2. Nadzwyczajne złagodzenie kary	147
9.3. Nadzwyczajne obostrzenie kary	152
Pytania kontrolne	160

Rozdział VII

Przedawnienie i zatarcie skazania. Darowanie czynu bądź kary	162
1. Przedawnienie i zatarcie skazania	162
1.1. Istota przedawnienia i zatarcia skazania	162
1.2. Przedawnienie karalności	163
1.3. Przedawnienie wykonania kary	164
1.4. Zatarcie skazania	165
2. Darowanie czynu bądź kary	166
2.1. Istota darowania czynu bądź kary	166
2.2. Ułaskawienie	167
2.3. Amnestia	168
2.4. Abolicja	168
Pytania kontrolne	169

Dział II Część szczególna

Rozdział VIII

Wprowadzenie do części szczególnej Kodeksu karnego skarbowego	171
1. Zakres penalizacji części szczególnej k.k.s.	171
2. Uwagi co do zupełnego charakteru części szczególnej k.k.s.	173
Pytania kontrolne	176

Rozdział IX

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkom podatkowym i rozliczeniom z tytułu dotacji lub subwencji	177
1. Wprowadzenie	177
2. Uchylenie się od opodatkowania (art. 54)	179
3. Firmactwo (art. 55)	181
4. Oszustwo podatkowe (art. 56)	182
5. Niezłożenie informacji o pojazdach wykorzystywanych do działalności gospodarczej (art. 56a)	183

6. Niezłożenie zgłoszenia rejestracyjnego o prowadzeniu działalności jako pośredniczący podmiot tytoniowy (art. 56b)	184
7. Nieterminowe płacenie podatku (art. 57)	185
8. Nieprowadzenie lub nieprzechowywanie księgi (art. 60)	186
9. Nierzetelne lub wadliwe prowadzenie księgi (art. 61)	188
10. Niewystawienie lub nierzetelne wystawienie faktury lub rachunku (art. 62)	188
11. Obrót bez znaków akcyzy (art. 63)	191
12. Naruszenie warunków wywozu wyrobów akcyzowych (art. 64)	192
13. Paserstwo akcyzowe (art. 65)	194
14. Wadliwe oznaczenie wyrobów akcyzowych (art. 66)	195
15. Fałszowanie znaków akcyzy (art. 67)	196
16. Niesporządzenie spisu wyrobów akcyzowych i nieoznaczenie ich znakami legalizacyjnymi (art. 68)	197
17. Bezprawne czynności z wyrobami akcyzowymi (art. 69)	198
18. Nielegalna działalność poza składem podatkowym (art. 69a)	199
19. Niezgodna z przepisami dostawa lub nabycie wewnątrzspółnotowe wyrobów akcyzowych (art. 69b)	200
20. Przemieszczanie wyrobów akcyzowych bez wymaganego dokumentu (art. 69c)	201
21. Nielegalny obrót znakami akcyzy (art. 70)	203
22. Narażenie znaków akcyzy na niebezpieczeństwo (art. 71)	205
23. Nierozliczenie znaków akcyzy (art. 72)	206
24. Naruszenie warunku zwolnienia od akcyzy (art. 73)	207
25. Zmiana przeznaczenia wyrobu akcyzowego (art. 73a)	208
26. Nierozliczenie z podmiotem zagranicznym znaków akcyzy (art. 75) ...	209
27. Niedokonywanie pomiarów zawartości niektórych kopalini (art. 75a)	210
28. Nieprowadzenie ewidencji pomiarów zawartości niektórych kopalini (art. 75b)	211
29. Wadliwa działalność w zakresie wydobycia niektórych kopalini (art. 75c)	211
30. Nienależny zwrot podatku (art. 76)	212
31. Nienależny zwrot wydatków związanych z budownictwem mieszkaniowym (art. 76a)	213
32. Nienależny zwrot wydatków związanych z budową pierwszego mieszkania (art. 76b)	214
33. Niewpłacenie pobranego podatku (art. 77)	216
34. Niepobieranie podatku (art. 78)	217
35. Niewyznaczenie pobierającego podatki (art. 79)	218
36. Nieskładanie informacji podatkowej (art. 80)	219
37. Nieprawdziwa informacja podsumowująca (art. 80a)	221
38. Nieprzekazanie sprawozdania finansowego (art. 80b)	222

39. Niedopełnienie obowiązków w zakresie wymiany informacji podatkowych (art. 80c)	223
40. Nieprawdziwa informacja w ramach wymiany informacji podatkowych (art. 80d)	223
41. Naruszenia z zakresu NIP (art. 81)	224
42. Naruszenie zasad dotacji lub subwencji (art. 82)	225
44. Utrudnianie kontroli podatkowej (art. 83)	226
44. Niedopełnienie nadzoru w sprawach podatkowych (art. 84)	228
Pytania kontrolne	228

Rozdział X

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkowi celnym oraz zasadom obrotu z zagranicą towarami i usługami	230
1. Wprowadzenie	230
2. Wyłudzenie dokumentu dotyczącego warunków obrotu z zagranicą towarami lub usługami (art. 85)	234
3. Przemyt celny (art. 86)	235
4. Oszustwo celne (art. 87)	238
5. Naruszenie procedury odprawy czasowej (art. 88)	241
6. Niezachowanie warunku zwolnienia od należności celnej (art. 89)	244
7. Usunięcie towaru spod dozoru celnego (art. 90)	248
8. Paserstwo celne (art. 91)	250
9. Nienależny zwrot lub umorzenie należności celnej należnej do zapłaty (art. 92)	253
10. Rażąco naruszenie przepisów prawa celnego w zakresie warunków działalności wolnego obszaru celnego, składu celnego oraz magazynu czasowego składowania (art. 93)	255
11. Utrudnianie kontroli celnej (art. 94)	257
12. Nieprzechowywanie dokumentów celnych (art. 95)	258
13. Niedopełnienie obowiązku nadzoru w sprawach celnych (art. 96)	258
Pytania kontrolne	261

Rozdział XI

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obrotowi dewizowemu	263
1. Wprowadzenie	263
2. Wyłudzenie zezwolenia dewizowego (art. 97)	265
3. Nielegalne wysyłanie dewiz na podjęcie działalności gospodarczej art. 100)	266
4. Nielegalne zbycie papierów wartościowych przez nierezydenta (art. 101) ...	266
5. Nielegalne nabywanie praw majątkowych przez rezydenta (art. 102)	267
6. Nielegalne zbywanie przez rezydenta papierów wartościowych (art. 103)	267

7. Nielegalne otwarcie przez rezydenta rachunku bankowego (art. 104) ..	268
8. Obrót dewizowy z zagranicą bez zezwolenia (art. 106c)	269
9. Wadliwa działalność kantorowa (art. 106d)	269
10. Utrudnianie kontroli dewizowej (art. 106e)	271
11. Niezgłoszenie przywozu albo wywozu za granicę dewiz (art. 106f)	272
12. Niepoddanie się kontroli na żądanie (art. 106h)	272
13. Wysyłanie przekazu pieniężnego za granicę z pominięciem banku (art. 106j)	273
14. Nieprzechowywanie dokumentów dotyczących obrotu dewizowego (art. 106k)	274
15. Niezgłoszenie danych dotyczących obrotu dewizowego do NBP (art. 106l)	274
16. Niedopełnienie nadzoru w sprawach dewizowych (art. 106ł)	275
Pytania kontrolne	276

Rozdział XII

Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier hazardowych

1. Wprowadzenie	277
2. Nielegalne urządzenie lub prowadzenie gier hazardowych (art. 107) ...	282
3. Urządzenie lub prowadzenie gier hazardowych bez wymaganego urzędowego sprawdzenia lub bez nałożenia wymaganych urzędowych zamknięć (art. 107a)	287
4. Niezawiadomienie właściwego organu o niszczeniu losów i innych dowodów udziału w loterii pieniężnej, loterii fantowej lub grze bingo fantowe (art. 107b)	289
5. Naruszenie obowiązku informacyjnego w przypadku zniszczenia lub kradzieży automatu lub urządzenia do gier (art. 107c)	290
6. Posiadanie automatu do gier wbrew warunkom koncesji lub bez wymaganego urzędowego sprawdzenia lub bez nałożenia wymaganych urzędowych zamknięć (art. 107d)	291
7. Nielegalne prowadzenie lub urządzenie loterii fantowej, gry bingo fantowe, loterii promocyjnej lub loterii audiotekstowej (art. 108)	292
8. Uczestnictwo w nielegalnej grze hazardowej (art. 109)	295
9. Nielegalna sprzedaż dowodów udziału w grze losowej, zakładzie wzajemnym lub grze na automacie (art. 110)	296
10. Penalizacja zakazanych form zachęcania do udziału w grach hazardowych (art. 110a)	299
11. Konsekwencje prawne umożliwienia udziału w grze hazardowej osobie, która nie ukończyła 18. roku życia (art. 110b)	303
12. Niedopełnienie obowiązku nadzoru w sferze gier hazardowych (art. 111)	307
Pytania kontrolne	310

Część druga

Procesowe prawo karne skarbowe

Rozdział XIII

Zagadnienia wprowadzające	313
1. Przedmiot i cel postępowania w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	314
2. Zasada subsydiarności	316
3. Ograniczenie zakresu zastosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego	318
Pytania kontrolne	320

Rozdział XIV

Uczestnicy postępowania w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe

Uczestnicy postępowania w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	322
1. Organy postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	323
1.1. Finansowe organy postępowania przygotowawczego oraz organy nadrzędne nad finansowymi organami postępowania przygotowawczego	323
1.2. Prokurator	325
1.3. Niefinansowe organy postępowania przygotowawczego	325
1.4. Właściwość przy łączności spraw	326
1.5. Spory o właściwość	327
2. Strony i ich procesowi przedstawiciele w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	328
2.1. Oskarżyciel publiczny	328
2.2. Oskarżony	329
2.3. Podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej	330
2.4. Interwenient	336
2.5. Przedstawiciele procesowi stron	338
Pytania kontrolne	339

Rozdział XV

Pociągnięcie do odpowiedzialności za zgodą sprawcy	340
1. Postępowanie mandatowe	340
1.1. Organy postępowania mandatowego	341
1.2. Przesłanki trybu mandatowego	341
1.3. Rodzaje mandatów karnych	342
1.4. Konsekwencje odmowy przyjęcia mandatu karnego	343
1.5. Uchylenie prawomocnego mandatu karnego	343
2. Zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	344
2.1. Przebieg negocjacji	345

2.2. Udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	349
Pytania kontrolne	350

Rozdział XVI

Postępowanie przygotowawcze	352
1. Modyfikacje postępowania przygotowawczego	353
2. Formy postępowania przygotowawczego	354
2.1. Śledztwo	354
2.2. Dochodzenie	356
3. Wszczęcie postępowania przygotowawczego	357
4. Odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego	362
5. Instytucja przedstawienia zarzutów	364
6. Zakończenie postępowania przygotowawczego	366
6.1. Akt oskarżenia	367
6.2. Wniosek o wydanie wyroku skazującego bez rozprawy	370
6.3. Umorzenie postępowania przygotowawczego	372
6.4. Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania	376
Pytania kontrolne	378

Rozdział XVII

Postępowanie przed sądem	380
1. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	381
1.1. Wstępna kontrola aktu oskarżenia	381
1.2. Sytuacja finansowych organów postępowania przygotowawczego po wniesieniu aktu oskarżenia	382
1.3. Rozprawa główna	383
1.3.1. Przygotowanie do rozprawy głównej	383
1.3.2. Zasada jawności i ustności rozprawy głównej	383
1.3.3. Reguły ogólne rządzące rozprawą główną	385
1.3.4. Rozpoczęcie rozprawy głównej	387
1.3.5. Przewód sądowy	388
1.3.6. Czynności dowodowe w przewodzie sądowym	389
1.3.7. Ujawnienie w toku przewodu sądowego, że czyn jest wykroczeniem skarbowym	392
1.3.8. Wyrokowanie	393
2. Postępowanie odwoławcze	396
2.1. Prawo do występowania ze środkiem odwoławczym	397
2.2. Wymogi formalne środka odwoławczego	399
2.3. Cofnięcie środka odwoławczego	400
2.4. Względne przyczyny odwoławcze	400
2.5. Bezwzględne przyczyny odwoławcze	401
2.6. Apelacja	404

2.7. Zażalenie	406
2.8. Inne środki zaskarżenia	409
3. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	410
3.1. Kasacja	410
3.2. Wznowienie postępowania	415
4. Postępowanie nakazowe	419
5. Postępowanie w stosunku do nieobecnych	421
5.1. Warunki dopuszczalności postępowania w stosunku do nieobecnych	422
5.2. Przebieg postępowania	423
5.3. Postanowienie o zastosowaniu postępowania w stosunku do nieobecnych	424
5.4. Obligatoryjna reprezentacja procesowa	424
5.5. Środki zaskarżenia	425
Pytania kontrolne	426

Część trzecia

Wykonawcze prawo karne skarbowe

Rozdział XVIII

Przebieg postępowania wykonawczego	430
1. Zakres obowiązywania	431
2. Postępowanie	431
2.1. Organy postępowania	431
2.2. Warunki i tryb niszczenia przedmiotów	432
2.3. Egzekucja i zabezpieczenie należności	433
2.4. Niejednoczesne skazanie	435
Pytania kontrolne	436

Rozdział XIX

Wykonywanie kar i środków karnych	437
1. Wykonywanie kar	437
1.1. Ponowne określenie stawki dziennej kary grzywny	437
1.2. Rozłożenie kary grzywny na raty	438
1.3. Uiszczenie kary grzywny przez podmiot odpowiedzialny posiłkowo	439
1.4. Zamiana kary grzywny na pracę społecznie użyteczną	440
1.5. Zastępcza kara pozbawienia wolności	440
1.6. Kara grzywny na rzecz Skarbu Państwa	441
1.7. Uchylenie się skazanego od kary	441
2. Wykonywanie środków karnych	442
2.1. Egzekucja równowartości przepadku	442
2.2. Zakaz zmian w obowiązku uiszczenia należności publicznoprawnej ..	442

2.3. Rehabilitacja prawna	443
Pytania kontrolne	443
Wybrana literatura	445
Wykaz aktów prawnych	459
Indeks rzeczowy	463

WYKAZ SKRÓTÓW

Piśmiennictwo

Acta UW	– Acta Universitatis Wratislaviensis
CzPKiNP	– Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
GS	– Gazeta Sądowa
Mon. Pod.	– Monitor Podatkowy
M.P.	– Monitor Polski
MPr.	– Monitor Prawniczy
NKPK	– Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego (Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego)
NP	– Nowe Prawo
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego (Wydawnictwo Prokuratury Generalnej)
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
Pal.	– Palestra
PiP	– Państwo i Prawo
PP	– Przegląd Policyjny
PPiA	– Przegląd Prawa i Administracji (Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego)
Prob.Praw.	– Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prz. Pod.	– Przegląd Podatkowy
Prz. Sąd.	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	– Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny
SP	– Studia Prawnicze
SPU	– Studia Prawnoustrojowe
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy
Zb.Orz. SN	– Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego

Inne

k.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 ze zm.)
k.k.s.	– ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2016 r. poz. 2137 ze zm.)
k.k.w.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 665 ze zm.)

-
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094 ze zm.)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
- u.g.h. – ustawa z 19.11.2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 471 ze zm.)
- u.k.c. – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9.10.2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.Urz. UE L 269, s. 1 ze zm.)

Uwaga: artykuły powołane w tekście bez bliższego oznaczenia są artykułami ustawy z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2016 r. poz. 2137 ze zm.).

WSTĘP

Prawo karne skarbowe podlega ustawowej regulacji w Kodeksie karnym skarbowym z 10.09.1999 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 2137 ze zm.). Jest on siódmą polską ustawą dotyczącą prawa karnego skarbowego, ale pierwszą jego kodyfikacją. Uchwalenie tego Kodeksu stanowiło ważny etap w rozwoju polskiego ustawodawstwa karnego skarbowego. Z jednej strony jest to kontynuacja ewolucji tego ustawodawstwa, zapoczątkowanej jeszcze w okresie II Rzeczypospolitej, czego wyrazem jest unormowanie takich tradycyjnych instytucji prawa karnego skarbowego, jak: czynny żal po popełnieniu przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, odpowiedzialność posiłkowa, interwencja czy też dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Z drugiej zaś strony Kodeks karny skarbowy stanowi akt normatywny niewątpliwie przełomowy, gdyż zgodnie z zasadami określonymi w Konstytucji RP zrywa z tradycją orzecznictwa organów finansowych w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe na rzecz orzecznictwa sądów – a w związku z tą zmianą – wprowadza po raz pierwszy postępowanie mandatowe za wykroczenia skarbowe, wydatnie odciążające sądy w zakresie spraw mniejszej wagi. Poza tym Kodeks karny skarbowy wyraźnie eksponuje – już w rozdziale 2 – środki zaniechania ukarania sprawcy przestępstwa skarbowego i wykroczenia skarbowego będące wyrazem pragmatycznej polityki karnej w obszarze tej wyspecjalizowanej dziedziny prawa karnego.

Podręcznik obejmuje w trzech częściach prawo karne skarbowe materialne, procesowe i wykonawcze, z uwzględnieniem wielu zmian dokonanych w ostatnim czasie w Kodeksie karnym skarbowym. Są to przede wszystkim modyfikacje wynikające z wejścia w życie z dniem 1.03.2017 r. ustawy z 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, jak i ustawy z 15.12.2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw, obowiązujące od 1.04.2017 r. W książce uwzględniono też odpowiednie regulacje unijne, w szczególności wynikające z powiązania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9.10.2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny z przestępstwami skarbowymi i wykroczeniami skarbowymi przeciwko obowiązkom celnym oraz zasadom obrotu z zagranicą towarami i usługami. Autorzy starali się w sposób rzetelny, ale zarazem przystępny ukazać powiązania prawa karnego skarbowego z powszechnym prawem i procesem

karnym z jednej strony, z drugiej zaś – z regulacjami podatkowymi, celnymi, dewizowymi i hazardowymi, których naruszenie może prowadzić do odpowiedzialności karnej skarbowej.

Publikacja powstała z myślą o osobach studiujących analizowaną dziedzinę prawa, w szczególności o studentach studiów prawniczych i administracyjnych poznających prawo karne skarbowe, jak też pogłębiających swą wiedzę doktorantach i aplikantach. Z myślą o nich po każdym rozdziale umieszczono zestaw pytań kontrolnych, które mają zwrócić uwagę na najważniejsze zagadnienia prawa karnego skarbowego i ułatwić przygotowanie do egzaminów. Publikacja będzie również przydatna dla praktyków zainteresowanych szybkim przyswojeniem sobie stanu prawnego po kolejnych zmianach legislacyjnych.

Wrocław–Przemyśl, wrzesień 2017 r.

Janusz Sawicki, Grzegorz Skowronek

Część pierwsza

MATERIALNE PRAWO KARNE SKARBOWE

Dział I

CZĘŚĆ OGÓLNA

Rozdział I

POJĘCIE I RYS HISTORYCZNY PRAWA KARNEGO SKARBOWEGO

1. Pojęcie i podział prawa karnego skarbowego

Prawo karne skarbowe jest to nauka penalna stanowiąca część prawa karnego powszechnego jako jego wyspecjalizowana dziedzina. Jest to zbiór norm regulujących zwalczanie czynów, które polegają na naruszeniu przepisów prawa finansowego (przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych), za pomocą kar, środków karnych i innych środków oddziaływania. Prawo karne skarbowe, mając za zadanie ochronę interesów finansowych państwa, jest związane z prawem finansowym. Ustalając odpowiedzialność karną, ma z kolei ścisły związek z prawem karnym powszechnym. Należy też uwzględnić szczególne powiązanie przepisów prawa finansowego i prawa karnego z prawem karnym skarbowym, kiedy stanowią one formalne źródła prawa karnego skarbowego. Otóż niektóre przepisy ustaw finansowych dopełniają ustawowe znamiona przestępstw i wykroczeń skarbowych, określając np. podatnika, czyli podmiot danego przestępstwa lub wykroczenia skarbowego, albo termin uiszczenia należności publicznoprawnej, czyli ustawowe znamiona strony przedmiotowej w postaci okoliczności czasu. Z kolei niektóre przepisy kodyfikacji karnej (k.k., k.p.k., k.k.w.) mają zastosowanie w prawie karnym skarbowym poprzez enumeratywne lub ogólne odesłanie do tych przepisów w Kodeksie karnym skarbowym.

Warto też dodać, że nazwa „prawo karne skarbowe” ma uzasadnienie historyczne z okresu II Rzeczypospolitej. Gdyby tworzeniu nowej ustawy nie towarzyszyło tak

silne przywiązanie do tradycji, w świetle obecnego zakresu znaczeniowego kodeks powinien nazywać się „kodeksem karnym finansowym”, a dziedzina tego prawa „prawem karnym finansowym”.

Prawo karne skarbowe dzieli się na trzy działy: prawo karne skarbowe materialne, prawo karne skarbowe procesowe oraz prawo karne skarbowe wykonawcze.

Prawo karne skarbowe **materialne** to dział prawa karnego skarbowego, który określa, jakie czyny społecznie szkodliwe są przestępstwami skarbowymi i wykroczeniami skarbowymi, a także ustala zasady odpowiedzialności, rodzaje kar i środków zwalczania tych czynów oraz zasady ich wymiaru.

Prawo karne skarbowe **procesowe** to dział prawa karnego skarbowego, który określa postępowanie przed organami powołanymi do ścigania przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych. Jego celem jest ustalenie, czy czyn karalny rzeczywiście został popełniony oraz kto go popełnił, jak również określenie procedury orzeczenia wobec sprawcy kary i środków karnych.

Prawo karne skarbowe **wykonawcze** to dział prawa karnego skarbowego, który reguluje kwestie związane z wykonaniem prawomocnych rozstrzygnięć o karach i środkach karnych orzeczonych przez sąd.

Granice między tymi trzema dziedzinami prawa karnego skarbowego, tj. materialnego, procesowego i wykonawczego, nie zawsze są wyraźne. Niekiedy występują takie instytucje prawne, których przynależność do prawa materialnego i procesowego jest dyskusyjna (np. dobrowolne poddanie się odpowiedzialności).

2. Funkcje prawa karnego skarbowego

Prawo karne skarbowe spełnia ważne funkcje: ochronną, gwarancyjną i egzekucyjną.

Podstawową funkcją prawa karnego skarbowego – podobnie jak prawa karnego powszechnego i prawa o wykroczeniach – jest **funkcja ochronna**. Prawo karne skarbowe ma bowiem za zadanie ochronę interesów finansowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej i realizuje ten cel poprzez określenie, jakie czyny godzące w przepisy finansowe państwa są zwalczane za pomocą kar i środków karnych.

Prawo karne skarbowe spełnia jednocześnie **funkcję gwarancyjną**, gdyż określając warunki i granice jego stosowania przez organy orzekające, zabezpiecza sprawców przed dowolnością decyzyjną tych organów.

Swoistą funkcją prawa karnego skarbowego jest **funkcja egzekucyjna (coraz częściej nazywana egzekucyjno-kompensacyjną)** – zadaniem prawa karnego skarbowego jest zapewnienie nakazom i zakazom finansowym posłuszeństwa, a w razie potrzeby odzyskanie uszczuplonych należności publicznoprawnych (ceł, podatków), czemu mają służyć środki oddziaływania karnego określone w Kodeksie karnym skarbowym.

3. Ewolucja polskiego prawa karnego skarbowego

Polskie prawo karne skarbowe zaczęło się kształtować po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Na jej terytorium w zakresie prawa karnego skarbowego obowiązywało wówczas ustawodawstwo państw zaborczych: na obszarze byłego zaboru austriackiego – przestarzała austriacka ustawa karna skarbową z 11.07.1835 r. (*Zbiór ustaw politycznych*, t. 63, nr 112), na terenach byłego zaboru rosyjskiego – postanowienia skarbowo-karne ustaw rosyjskich (w t. V i VI *Zbioru praw rosyjskich*), na terenach byłego zaboru pruskiego – pruska ustawa z 6.07.1897 r. o postępowaniu karnym administracyjnym w sprawach celnych i podatków pośrednich (*Zbiór ustaw*, s. 237). Poza tym w górnośląskiej części województwa śląskiego obowiązywała III część ogólnoniemieckiej ordynacji podatkowej z 13.12.1919 r. (Dz.U. Rzeszy, s. 1993).

Stosowanie trzech różnych regulacji prawnych zaborców na obszarach byłych zaborów było rozwiązaniem tymczasowym. Pilnym zadaniem stała się unifikacja (ujednoczenie) polskiego prawa, w tym prawa karnego skarbowego, obowiązującego w całej II Rzeczypospolitej. **Pierwsza polska ustawa karna skarbową została uchwalona 2.08.1926 r.** (Dz.U. RP Nr 105, poz. 609), z mocą obowiązującą od 1.01.1927 r. W dziele porządkowania prawa karnego był to pierwszy po okresie zaborów całościowo opracowany akt prawny z tej dziedziny. Ustawa z 1926 r. recypowała, z różnymi zmianami, z ustaw państw zaborczych część swoistych dla prawa karnego skarbowego instytucji. Podobnie, jak w zakresie wykroczeń powszechnych, największy wpływ na kształt polskiej ustawy wywarł system niemiecki.

Następna ustawa karna skarbową została uchwalona 18.03.1932 r. (Dz.U. RP Nr 34, poz. 355), z mocą obowiązującą od 1.05.1932 r. Jej podstawowym założeniem było oparcie prawa karnego skarbowego na przepisach powszechnego prawa karnego. W ustawie tej skodyfikowano jedynie te przepisy, które w sposób szczególny odróżniały prawo karne skarbowe od powszechnego prawa karnego. Zapoczątkowano w ten sposób posiłkowe – w stosunku do prawa karnego skarbowego – stosowanie ogólnych przepisów powszechnego prawa karnego. Niestety ustawa ta została uchwalona zaledwie na kilka miesięcy przed wejściem w życie Kodeksu karnego z 11.07.1932 r., który jako podstawowy akt prawny z zakresu prawa karnego wyznaczał nowe rozwiązania prawne, także w dziedzinie prawa karnego skarbowego.

Janusz Sawicki – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor habilitowany nauk prawnych; od 2016 r. kierownik Katedry Prawa o Wykroczeniach, Karnego Skarbowego i Gospodarczego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UW. Ukończył aplikację sędziowską. Specjalizuje się w prawie karnym, prawie karnym skarbowym i prawie o wykroczeniach. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się na zagadnieniach ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz na autonomicznych instytucjach prawa karnego skarbowego. Autor monografii, podręczników i artykułów z zakresu wymienionych dziedzin prawa. Od 2013 r. członek Komisji Dyscyplinarnej do spraw Nauczycieli Akademickich przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego; w 2017 r. powołany przez Ministra Sprawiedliwości w skład Zespołu do spraw zapobiegania przestępstwom wynikającym z nienawiści religijnej i rasowej, którego zadaniem jest opracowanie analiz prawnych i projektu odpowiednich rozwiązań legislacyjnych.

Grzegorz Skowronek – profesor nadzwyczajny Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, doktor habilitowany nauk prawnych, radca prawny. Specjalizuje się w problematyce przestępczości celnej, podatkowej i hazardowej. Jego zainteresowania badawcze związane są także z zagadnieniami postępowania karnego i prawa karnego skarbowego. Autor ponad 50 prac z zakresu wymienionych dziedzin prawa, w tym czterech książek.

Podręcznik zawiera omówienie:

- materialnego prawa karnego skarbowego, w tym części ogólnej dotyczącej zasad odpowiedzialności i systemu środków penalnych oraz części szczególnej grupującej przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe: podatkowe, celne, dewizowe i hazardowe,
- zagadnień procesowych, w tym przedmiotu i celu oraz przebiegu procesu karnego skarbowego, jak również instytucji specyficznych prawa karnego skarbowego.
- problematyki wykonawczego prawa karnego skarbowego.

Opracowanie uwzględnia najnowsze obszernie zmiany w przepisach ustrojowych i finansowych mające znaczący wpływ na regulacje prawne Kodeksu karnego skarbowego, przede wszystkim wprowadzone:

- ustawą z 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej,
- ustawą z 16.11.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej,
- ustawą z 15.12.2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw.

W opracowaniu uwzględniono też regulacje unijne, w szczególności wynikające z powiązania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9.10.2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny z przestępstwami skarbowymi i wykroczeniami skarbowymi przeciwko obowiązkowi celnemu oraz zasadom obrotu z zagranicą towarami i usługami.

Autorzy, wykorzystując własne doświadczenia dydaktyczne, zamieścili po każdym rozdziale zestaw pytań kontrolnych, które wskazują najważniejsze zagadnienia prawa karnego skarbowego i powinny ułatwić przygotowanie do egzaminów.

9788381076609 W01P01

ISBN 978-83-8107-660-9

9 788381 076609

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUEWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

LEX Student
Prawa

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników dostępnych online » www.lexoteka.pl

